

Inspraak burger is niet meer vrijblijvend

■ Hoogleraar bestuursrecht: burgerparticipatie dreigt te verwateren.

■ Leden Raad van Europa tekenen verdrag in Utrecht.

Van onze verslaggeefster
Charlotte Huisman

UTRECHT Nederland moet het recht op inspraak van burgers in de lokale besluitvorming beter vastleggen in de wet. 'Je hebt weinig wettelijke mogelijkheden om de overheid aan te spreken als je het idee hebt dat je niet wordt gehoord. Burgerparticipatie dreigt te verwateren', zegt hoogleraar bestuursrecht Henk Addink van de Universiteit Utrecht.

Vandaag tekenen ministers van de 47 landen van de Raad van Europa in Utrecht een verdrag dat vastlegt dat burgers op lokaal niveau recht hebben op participatie. Ter gelegenheid hiervan heeft de provincie Utrecht de universiteit gevraagd de inspraakmogelijkheden te onderzoeken van de deelnemende landen.

De uitkomst van deze vergelijkende studie *Local and Regional Level Participation* heeft Addink verbaasd. 'We dachten vooraf: we zullen in Nederland wel heel ver vooruit lopen op andere landen. Maar landen in Midden- en Oost-Europa als Polen, Tsjechië, Kroatië en Bulgarije blijken dus heel actief te zijn op dit gebied.' In Bulgarije, een land dat niet bekendstaat om zijn

deugdelijk bestuur, zijn bijvoorbeeld het referendum, het burgerinitiatief en de georganiseerde inspraak wettelijk verankerd. Of de inspraakmogelijkheden in die landen alleen op papier bestaan of ook tot resultaten leiden, is onderwerp van vervolgonderzoek.

In Nederland is inspraak verplicht bij grote ingrepen in de ruimtelijke ordening. De Nationale Ombudsman concludeerde recentelijk dat er geregeld inspraak plaatsvindt voor de vorm: nadat het besluit al genomen is, wordt nog een avond voor de burgers georganiseerd. Addink: 'Als je verwachtingen wekt die je niet kunt waarmaken, ga je voor de bijl. De besturende overheid kan zeker op het niveau van gemeente of pro-

vincie meer samen met de burger optrekken, om de kloof te dichten.'

'Er zouden bijvoorbeeld meer mogelijkheden moeten worden geboden bij referenda', meent Addink. 'Neem het Utrechtse burgermeesterreferendum. Door de keuze uit twee gelijksoortige kandidaten vond de burger dat hij geen keus had, en bleef hij weg. De burger voelt zich dan niet serieus genomen en raakt gefrustreerd.'

Gedeputeerde Marjan Haak van de provincie Utrecht hoopt dat dit rapport de aandacht vestigt op het belang van inspraak. 'Een inspraakvorm die in Nederland wel steeds vaker wordt gebruikt, is het burgerpanel. Omdat je dan op internet je mening kunt laten horen,

worden er ook jongeren mee bereikt. In Woerden, waar ik woon, kwam eruit dat jongeren een bioscoop willen.'

De Raad van Europa, in 1949 opgericht, waakt over democratie en mensenrechten in de 47 aangesloten landen. Maandag en dinsdag vergaderen ministers van de leden van deze raad in Utrecht. Het rapport van Addink wordt overhandigd aan staatssecretaris Bijleveld (Binnenlandse Zaken). Het protocol voor het recht op participatie, dat ook Bijleveld tekent, schept volgens Addink verplichtingen voor Nederland. 'Inspraak is niet meer vrijblijvend. Als een burger vindt dat hij niet is gehoord, kan hij met dit document naar het Europese Hof stappen.'